

Yliopistokirjastojen informaatiolukutaidon opetuksen suunnittelu rakenteellisen kehittämisen prosesseissa: katsauksessa Itä-Suomen yliopisto, Helsingin yliopisto, Turun korkeakoulut ja Tritonia.

Anne Lehto & Pirkko Fagervik & Christina Flemming & Kirsi Luukkanen & Eija Nevalainen & Maarit Putous & Katri Rintamäki & Helena Silvennoinen-Kuikka

Meneillään oleva korkeakoulujen rakenteellinen uudistus ja uusi yliopistolaki merkitsevät aivan uudenlaisia muutoshasteita myös kirjastojen toimintojen kehittämiseksi. Yliopistokirjastojen tulevien toimintamallien suunnittelun lähtökohtana ovat rakenteellisen kehittämisen tavoitteina olevat pyrkimykset suurempiin toimintayksiköihin ja toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja kansainvälisen kilpailukykyyn vahvistaminen muuttuvassa ja globaalissa toimintaympäristössä. Tässä artikkelissa tarkastellaan sitä, miten IL-opetuksen suunnittelun ajankohtainen tilanne näkyy neljässä meneillään olevassa yliopistokirjastojen yhdistymishankkeessa.

Korkeakoulukirjastojen rakenteellisen kehittämisen selvittämiseksi on opetusministeriö asettanut vuonna 2008 hankkeen, jonka tavoitteena on muun muassa hahmotella korkea koulukirjastojen organisoituminen uudistuvassa korkeakoululaitoksessa. Hankkeessa tulisi huomioida kirjastot siten, että korkeakoulujen yhdistymiset ja yhteistyösopimukset tulevat huomioon otetuiksi kirjastojen lukumääriä vähentäen, yhteistyötä lisäämällä ja toimintoja tehostaen. Hankkeen loppuraportti valmistuu kesäkuussa 2009.

Yliopistokirjastojen järjestämä informaatiolukutaidon opetus (IL-opetus) on 2000-luvulla kehittynyt ja laajentunut, mikä on edellyttänyt runsaasti kirjastojen työtä omassa kehysorganisaatiossa asian tunnetuksi tekemiseksi. Taustatukea kirjastoille ovat antaneet alueelliset ja kansalliset hankkeet ja verkostot.

Yliopistojen uudistuksia on seurattu tarkasti ja esim. vuoden 2005 tutkintorakenneuudistuksen yhteydessä pyrittiin korostamaan informaatio-

lukutaidon opetuksen merkitystä laatimalla yliopistoille kansallinen suositus informaatiolukutaidon oppiainesten sisällyttämiseksi uusiin tutkintorakenteisiin. Kyseisen uudistuksen yhteydessä oppiaineet laativat ydinainesanalyyskejä oppisisällöistään, joista valikoitiin uusiin tutkintorakenteisiin sisällytettävät.

Uudistuksen yhteydessä useita informaatiolukutaidon kursseja saatiin lisää esim. kandidaatin vaiheeseen liittyen, mutta jotakin myös poistui. Kirjastojen kannalta muutostilanteessa ei ole itsestäänselvyys, että olemassa olevat rakenteet säilyvät, eli tarvitaan jatkuvaa asian tärkeyden esiin tuomista monella eri tasolla.

Itä-Suomen yliopiston IL-opetuksen suunnittelu etenee kohti uutta tahtotilaa

Kuopion ja Joensuun yliopistot yhdistyvät 1.1.2010 Itä-Suomen yliopistoksi. Viime vuodesta lähtien on kirjastoissakin tehty yhdistymi-

sen ja yhtenäistämisen suunnittelutyötä eri kirjastopalvelujen alueille nimetyissä työryhmissä. Lisäresursseja on saatu tietojärjestelmäsuunnittelijan ja IL-suunnittelijan palkkaamiseksi.

Joensuun ja Kuopion yliopistoissa tiedonhankintataitoja on opetettu erilaisin käytännöin. Viime vuoden aikana luotiin uusi, yhteinen linjaus Itä-Suomen yliopiston informaatiolukutaidon koulutuspolitiikaksi: esitys perusopiskelijan tiedonhaun koulutukseksi sekä tiedonhankintataitojen opetuksen sisällyttämiseksi opetussuunnitelmiin. Se ei ole sellaisenaan kummankaan yliopiston nykyinen käytäntö, vaan on pyritty tekemään uutta. Kolmiportaisen rakenteen ideoinnissa on käytetty apuna mm. valtakunnallista informaatiolukutaidon opintosuunnitelma-suositusta.

Itä-Suomen suunnittelun tavoitteena on saada tiedonhankintataitojen opetus sisällytettyä opetussuunnitelmiin. Keskeinen tavoite on myös kirjaston opetustyön näkyväksi ja mitattavaksi tekeminen siten, että kirjasto hallinnoi antamaansa opetusta ja saa siitä opintopisteet.

Joensuun yliopistossa tiedonhankinnan opetuksen on voinut järjestää kirjasto, mutta siitä saatu opintopiste on sulautunut osaksi ainelaitoksen laajempaa opintojaksoa. Kuopion yliopistossa tiedonhankinnan opetus on sitä vastoin ollut kirjaston hallinnoimana pakollisena kurssina opintosuunnitelmissa jo vuodesta 1972 lähtien. Suunnittelun lähtökohtana on, että tämän hyväksi koetun käytännön tulisi jatkua myös uudessa yliopistossa.

Tiedonhankinnan opetuksen markkinointi on Itä-Suomessa ollut haasteellista, koska tiedekunnat ja ainelaitokset ovat eri vaiheissa opetussuunnitelmia ja yhdistymistä koskevassa valmistelutyössä. Tuloksena hyvin tehdystä työstä voidaan pitää sitä, että Opetuksen koordinaatioryhmä on antanut laadittujen suunnitelmien pohjalta tiedekunnille vahvan suosituksen tiedonhankintataitojen opetuksen sisällyttämisestä opetussuunnitelmiin. Myönteistä palautetta on muutenkin saatu, vaikka päätökset vielä enimmäkseen puuttuvat.

Tällä hetkellä ainelaitoksilla päivitetään opetussuunnitelmia lukuvuodelle 2009–2010. Ensi lukuvuosi toimitaan pääosin vielä erillisinä lukuun ottamatta kauppaitieteitä, jotka noudattavat jo ensi syksystä lähtien yhteistä opetussuunnitelmaa. Opetussuunnitelmien osalta suurin urakka onkin edessä vasta ensi keväänä, jolloin opintohallinnon tietojärjestelmät yhdistyvät. Tiedonhankinnan opetuksen aktiivisesta markkinoinnista on huolehdittava myös silloin, kun lukuvuoden 2010–2011 opetussuunnitelmien laatiminen alkaa. Kirjastossa on pohdittu myös sitä mahdollisuutta, että esitys opetustarjonnasta saisi liian suuren suosion eivätkä henkilöstöresurssit riittäisi haasteeseen vastaamiseen.

Työ jatkuu joka tapauksessa. Informaattikojen ja kirjastonhoitajien tieteenalakohtaiset tehtävänkuvat helpottaisivat paitsi työnjakoa myös yhteistyötä ainelaitosten suuntaan. Tehtävänkuvia ja henkilökunnan jakaantumista eri esimiesten alaisuuteen mietitään parhaillaan.

Itä-Suomen yliopiston kirjastolle on hyväksytty organisaatorakenne, jossa kullakin palvelulla on esimiehenä toimiva palvelupäällikkö. Palveluja ovat:

- asiakaspalvelut
- opetus- ja tietopalvelut
- verkkoresurssipalvelut
- kokoelmapalvelut
- sisäiset palvelut

Merkittävä muutos on se, että opetus- ja tietopalvelut sekä verkkoresurssit mainitaan nyt ensimmäistä kertaa kirjaston organisaatiokaaviossa. Esimiesten alaisuuteen kuuluva henkilökunta hajaantuu kolmelle paikkakunnalle Joensuuhun, Kuopioon ja Savonlinnaan. Tämä edellyttää tietoista yhteisten toimintatapojen luomista ja yhteydenpidon suunnittelua.

Kirjastojen yhdistämisessä riittää työtä kirjaston kaikilla palvelualoilla. JoeCatista ja Kuopuksesta syntyy kesällä 2009 Josku-kokoelmatietokanta. Asiakaspalvelun, kokoelmatyön ja sisälönkuvailun käytäntöjä yhtenäistetään. Elektronisten aineistojen lisensseistä, käyttöoikeuksista

ja hinnoista neuvotellaan. Uudistetaan strategia, työjärjestys, www-sivut, intra, Nelli ja tiedonhaun verkkokurssit.

Asiakkaat odottavat yhdistymisen laajentavan kokoelmia ja aineiston liikkumista, osittain ehkä liiankin suurin odotuksin.

Helsingin yliopiston kirjastojen IL-opetus uudistuu

Vuoden 2009 loppuun asti Helsingin yliopiston (HY) kirjastot käsittää kolme kampuskirjastoa¹, viisi tiedekuntakirjastoa² sekä Opiskelijakirjaston. Vaikka kirjastot ovat toimineet erillisinä organisaatioina ja jokaisella kirjastolla on oma tapansa toimia ja palvella asiakkaitaan, informaatiolukutaidon opetuksessa on tehty paljon yhteistyötä.

Koko yliopistoa koskevan IL-opetuksen suuriin linjoihin on vaikuttanut informaatiolukutaidon opintosuunnitelma -suositus. Vuodesta 2005 lähtien Helsingin yliopistossa on ollut tieto- ja viestintätekniikan opintojakso TVT-ajokortti, jonka yhtenä osana on tiedonhankinta. Opintojakso (3 op) on pakollinen kaikille perustutkinto-opiskelijoille, joten informaatiolukutaidon opintosuunnitelman ensimmäinen taso on kaikille turvattu.

Kandivaiheen opiskelijat ovat kuitenkin nykyisin eriarvoisissa asemissa. Osassa oppiaineista ja tiedekunnista tiedonhankinta ja IL kuuluvat pakollisiin opintoihin, osassa taas informaatiolukutaidon osaaminen ja kouluttautuminen on opiskelijan oman aktiivisuuden ja mielenkiinnon varassa. Tilannetta kuvaa useimmissa tiedekunnissa se, että mitä pidemmälle opinnot syvenevät sitä suuremmaksi akateeminen vapaus kasvaa informaatiolukutaidon osalta ja sitä tärkeämmäksi tulee yhteistyö ainelaitosten opettajien kanssa. Onneksi yliopistossa on kuitenkin monenlaisia ilahduttavia esimerkkejä vaikkapa siitä miten jatko-opintoihin voidaan sisällyttää tarkoin kohdennettua ja mielekästä IL-koulutusta.

Helsingin yliopiston kirjastojen tilanne muuttuu merkittävästi, kun vuoden 2010 alusta kaikki edellä mainitut kirjastot muodostavat yhden kirjaston, joka on oma erillislaitoksensa. Sen virallinen nimi on vielä työn alla. Myös IL-koulutuksen kannalta on kiintoisaa seurata, miten uudessa organisaatiossa järjestäydytään. Uudistuksessa kirjastolaitoksen keskitettyihin palveluihin nimitetään koordinaattori hoitamaan IL-opetukseen liittyviä yhteisiä tehtäviä. Erityisen näkyviä muutokset ovat keskustakampuksella, jonka nykyisistä kirjastoista viisi aloittaa toimintansa uusissa yhteisissä tiloissa 2011–2012.

Helsingin yliopiston kirjastojen tie kohti yhtä kirjastoa on vasta alussa, eikä vielä pystytä hahmottamaan, mitä kaikkea muutos tuo tullessaan. Hyvän pohjan yhteiselle suunnittelutyölle luo jo vakiintunut kokemus yhdessä työskentelystä. Tiedonhankinnan koulutuksen edustajat ovat kokoontuneet säännöllisesti työryhmänä, toteuttaneet yhteisiä hankkeita ja kehittäneet omaa ja yhteistä koulutusta.

Tulevan IL-opetuksen suunnittelu käynnistettiin huhtikuussa kaikille HY:n kirjastolaisille avoimella työseminaarilla. Seminaarissa luotiin katsaus kampusten koulutuksen nykytilanteeseen. Samalla ideoitiin ja työstettiin näkökantoja IL-opetuksen peruskysymyksiin, kuten tuleeko koulutuksen tavoittaa kaikki opiskelijat, kuinka pitkälle pyritään integroitumaan oppiaineiden opetukseen tai kuinka työ jaetaan koordinaattorin ja kampusten kesken.

Kampuskirjastoissa kirjastojen hallintorakenteen muutos ei ehkä vielä aluksi tuo suuria muutoksia jo vakiintuneisiin käytäntöihin. Jatkossa kirjastojen yhdistymisen toivotaan kuitenkin tuovan synergiaetuja ja lisäresursseja opetuksen kehittämiseen. Paljon työtä on vielä tehtävänä, ennen kuin nämä kysymykset on ratkaistu.

1 Terkko, Viikin tiedekirjasto ja Kumpulan tiedekirjasto

2 Humanistisen tiedekunnan kirjasto, Käyttätymistieteellisen tiedekunnan kirjasto, Oikeustieteellisen tiedekunnan kirjasto, Teologisen tiedekunnan kirjasto, Valtiotieteellisen tiedekunnan kirjasto

IL-yhteistyötä kehitetään Turussa

Turun korkeakoulukirjastoissa on viime vuoden aikana pohdittu toimintojen yhtenäistämistä ja etsitty uusia yhteistyön muotoja. Yhtenäistämisen taustalla Turussa on Kansallisarkiston pääjohtajan Jussi Nuortevan selvitys Turun korkeakoulujen kirjasto- ja tietopalvelujen tilanteesta. Selvitystyön tuloksena valmistui 31.1.2008 selvitysraportti *Turun korkeakoulujen kirjasto- ja tietopalvelujen kehittäminen*.

Raportin johdosta Turun yliopistojen rehtorit asettivat Kirjastojen kehittämistyöryhmän (KIRKE:n), jonka toimeksiantona oli laatia yhteinen kehittämisstrategia Turun korkeakoulukirjastoille. Työryhmän keskeisiä kehittämishetkiä tulee olemaan mm. asiakaspalvelun kehittäminen. Työryhmä on käyttänyt hyväkseen kirjastonjohtajien perustamien, korkeakoulukirjastojen yhteisten työryhmien, kuten asiakaspalvelutyöryhmän raportteja. Asiakaspalvelutyöryhmää on keväällä 2009 laajennettu perustamalla sen yhteyteen IL-työryhmä.

Opetusministeriön selvityksen toimenpide-eh-

dotuksissa on mm. esitetty asiakaspalvelujen kehittämistä siten, että kaikkien Turun korkeakoulujen opiskelijoiden, tutkijoiden ja opettajien pitäisi voida käyttää kirjasto- ja informaatiopalveluja keskenään tasavertaisesti ja yhtenäisten käytäntöjen mukaisesti. Myös KIRKE -ryhmän vielä julkaisemattomassa loppuraportissa tavoitteeksi asetetaan informaatiolukutaidon parantaminen.

Erityisesti tiedonhallintataitojen opetusta pohtivassa työryhmässä tämä periaate on otettu ilolla vastaan. Kirjastoissa on pitkään toivottu, että opetusta saataisiin kaikissa korkeakouluissa laajennettua riittävä tasolle. Yhteinen IL-opetuksen tavoitetaso toivottavasti auttaa vakuuttamaan yliopistojen hallintoa ja tiedekuntia siitä, että opetusta tulisi lisätä. IL-työryhmän yhteisenä tavoitteena on, että *tiedonhallintataitojen opetus integroidaan kaikissa Turun korkeakouluissa osaksi pakollisia opintoja*.

IL-opetuksen nykytila Turun korkeakouluissa

Turun kauppakorkeakoulussa IL-opetus on integroitu osaksi perus- ja jatkotutkinto-opetusta.

Myös johtamiskoulutusohjelmissa (eMBA) annetaan IL-opetusta. Kaikki perustutkinto-opiskelijat saavat IL-opetusta opintojen eri vaiheissa yhteensä noin 10 tuntia. IL-opetukseen kuuluu myös erillinen tekijänoikeusopetus kandi- ja graduvaiheessa sekä jatko-opintovaiheessa Jatko-opiskelijoiden IL-opetus on osa Tutkijan työvälineet -opintojaksoa. Gradu- ja jatko-opintovaiheessa kaikilla opiskelijoilla on myös mahdollisuus henkilökohtaiseen tiedonhaun ohjaukseen.

Turun ammattikorkeakoulussa kaikkien opiskelijoiden opetussuunnitelmiin kuuluu tiedonhankinnan opetusta. Kirjaston tarjoama opetus jakautuu tiedonhankinnan perusteisiin ja syventävään jaksoon, jotka ajoittuvat yleensä ensimmäiseen ja kolmanteen vuoteen. Kumpaankin jaksoon kuuluu sekä tuntitehtäviä että informaatikolle palautettava tehtävä. Näiden lisäksi opiskelijoille pidetään kirjastoesityksiä.

Åbo Akademiassa IL-opetuksen määrää on voimakkaasti viime vuosina lisätty. Opetus on pakollista humanistisessa, teologisessa ja taloudellisvaltiotieteellisessä tiedekunnassa. Opetusta annetaan yleisopintojen lisäksi myös kolmantena opiskeluvuonna räätälöitynä opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Verkkokurssina annettava *Akademiska studiefärdigheter* sisältää Informationssökningosion, joka antaa yhden opintopisteen.

Turun yliopistossa opetus on pakollista lääketieteen ja oikeustieteen tiedekunnissa (oikeustieteessä opetuksen antaa tiedekunta) ja osassa humanistisia oppiaineita. Osallisuusprosentti on hyvä myös kasvatustieteellisessä ja yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa. Opetusta on voimakkaasti lisätty viime vuosina matemaattisluonnontieteelliseen tiedekuntaan. Eri vaiheissa tarjotaan opiskelijoille yhteensä 8 tunnin verran IL-opetusta.

Opetuksesta annetaan tällä hetkellä opintopisteitä Turun ammattikorkeakoulussa ja osassa Turun yliopiston tiedekuntia. IL-työryhmän mukaan tärkeintä olisi kuitenkin saada IL-opetus integroitua pakollisiin opintoihin.

Turun yliopistossa on annettu tiedonhallinta-

taitojen opetusta myös osana IT-laitoksen järjestämää *Tietokone työvälineenä* -kurssia ja Åbo Akademiassa osana *Akademiska studiefärdigheter* -verkkokurssia. Yksi hyvä vaihtoehto IL 2 -vaiheen opetukselle on tällainen kaikille opiskelijoille suunnattu yleisopetus, joka useissa korkeakouluissa on nimellä *tvt-ajokortti*, *atk-ajokortti*, tai vastaava.

Osa opetuksesta annetaan jo nyt verkko-opetuksena (esim. kaikki opinto-ohjelmiin kuuluva IL-opetus Turun yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa ja *Akademiska studiefärdigheter* -kurssi Åbo Akademiassa). Verkko-opetukseen kuuluvat yleensä verkossa tehtävät harjoitukset, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opintopisteiden saannille. Verkko-opetus on koettu hyödylliseksi, mutta yllättävän työlääksi tavaksi varsinkin, jos kurssiin (ja harjoitukseen) osallistuneiden määrät ovat suuria.

Systemaattisesti kerätystä opetuspalautteesta on viime vuosien aikana saatu hyviä vinkkejä opetuksen sisältöihin ja opetuksen ajoittamiseen opiskelijoiden kannalta oikeaan aikaan. Turun yliopiston kirjaston opetuspalautteista kävi ilmi, että selkeästi suurin enemmistö toivoisi opetusta lisättäväksi ja aikaistettavaksi. Suurin osa toivoi myös lisää harjoituksia joko opetuksen aikana tai erikseen opetuksen jälkeen tarkastettuina. Näihin haasteisiin pyritään suunnitelmassa vastaamaan.

IL-opetuksen yhteiset tavoitetasot

Turun IL-työryhmä esittää IL-opetuksen tavoitetasoksi kaikkien yliopisto-opiskelijoiden osallistumisen IL-opetukseen vähintään neljällä eri tasolla. Jokaiselle opiskelijalle on tavoitteena tarjota minimissään yhteensä 8 tuntia kontaktiopetusta. Opetus voi vaihtoehtoisesti tapahtua myös verkko-opetuksena.

Opetukseen esitetään liitettäväksi myös verkossa olevia opetusmateriaaleja (kuten esim. Turun yliopiston kirjaston *Tiedonhaku tutuksi* ja *Verkkotiedonhaku tutuksi* -opetuspaketit). Opetukseen lisätään mahdollisuuksien mukaan har-

joitustehtäviä. Lisäksi tavoitteena on tarjota jatko-opiskelijoille ja yliopiston henkilökunnalle ”Tutkijan työvälineet” (oman alan tiedonlähteet, viittausanalyysit, viitteidenhallintaohjelmat).

Yhteistyö IL-opetuksessa

IL-työryhmä on suunnitellut Turun korkeakoulu-kirjastojen kesken erilaisia IL-yhteistyömuotoja:

- yhteisten opetusmateriaalien tekeminen
- yhteisten verkkokurssien rakentaminen ja ylläpito
- yhteisesti tarjottuja säännöllisiä opetustilaisuuksia (Nelli, kirjastotietokannat, viitteidenhallintaohjelmat, sitaatioanalyysit, tieteenalakohtaiset tiedonlähteet: Kasvatustieteen tiedonlähteet, Terveystieteiden tiedonlähteet, jne.)
- koulutukseen osallistuminen: IL-alan koulutuksiin osallistuneet kertovat koulutuksen sisällöstä ja oppimistaan asioista.
- säännöllinen kokemusten vaihto: turkulaiset IL-opettajat kokoontuvat säännöllisesti vaihtamaan kuulumisia ja suunnittelemaan IL-opetuksen kehittämistä yhdessä.

Yhteiset tapaamiset on päätetty aloittaa jo tänä keväänä – niin innostuneita Turussa ollaan IL-yhteistyöstä!

Tritoniassa haasteet kasvavat: tavoitteena laajentaa IL-opetusta nykyisestä kolmesta yliopistosta viiteen korkeakouluun

Nykytila: Informaatiolukutaidon opetusta kolmelle yliopistolle

Vaasan yliopiston, Åbo Akademi i Vasan ja Hankenin Vaasan yksikön yhteinen tiedekirjasto ja oppimiskeskus Tritonia avattiin elokuussa 2001. Tritoniassa informaatiolukutaidon opetusta on kehitetty aktiivisesti kuluneen yhdeksän vuoden ajan. Hankenilla informaatiolukutaidon opetus järjestetään yhdenmukaisena sekä Helsingin että Vaasan yksiköissä. Vaasan yliopiston ja Åbo

Akademi i Vasan opiskelijoiden informaatiolukutaidon opetuksessa tavoitteena ovat yhtenäisyys molemmissa organisaatioissa ja kolmella kielellä: suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Vaasan yliopiston opiskelijoiden informaatiolukutaidon opinnot muodostuvat Tiedonhaku ja informaatiolukutaito 1 -opintojaksosta (1 op), joka suoritetaan ensimmäisen vuoden syyslukukaudella osana pakollisia yleisopintoja, ja Tiedonhaku ja informaatiolukutaito 2 -opintojaksosta (1 op), joka suoritetaan kandidaattiseminaarin yhteydessä. Opintojaksot toteutetaan verkko-opetuksena, jota tuetaan lähiopetuksella. Opintojaksot toteutetaan yleensä suomeksi ja ruotsinkielisistä kiintiöistä valituille opiskelijoille ruotsiksi. Tavoitteena on, että vastaavat opintojaksot tarjotaisiin Vaasan yliopiston kansainvälisten maisteriohjelmien opiskelijoille englanniksi.

Åbo Akademi i Vasan opiskelijoiden informaatiolukutaidon opetus on perinteisesti sisällytetty osaksi laajempia opintojaksoja. Vuodesta 2009 lähtien uusien opiskelijoiden opetus on toteutettu Informationskompetens 1 -kursiosiona. Informationskompetens 2 -kursiosiota on tarkoitettu pilotoida vuonna 2010.

Tulevaisuus: Informaatiolukutaidon opetusta viidelle korkeakoululle

Vuonna 2006 käynnistettiin kaikkien Vaasan korkeakoulujen yhteisen Tritonian suunnittelu. Tavoitteena on, että Vaasan ammattikorkeakoulun ja Yrkeshögskolan Novian kirjastojen Palosaaren yksiköt tulevat osaksi Tritoniaa vuoden 2010 alusta. Hankkeen lähtökohtina ovat Palosaaren kampuksella lähekkäin sijaitsevat tekniikan alan opetus- ja kirjastoyksiköt sekä korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen. Yhteisen kirjaston vahvuksina nähdään muun muassa laajemmat koelmat yhdessä paikassa sekä monipuolisemmat ja tasapuoliset palvelut kaikkien korkeakoulujen opiskelijoille ja henkilökunnalle.

Tavoitteena on vaiheessa I toteuttaa yhteinen tekniikan ja sosiaalialan kirjasto vuodenvaihteesta 2009–2010 alkaen, jolloin VAMK:n ja Novi-

an kirjaston Palosaaren yksiköt yhdistyisivät Tritoniaan. Myös kirjastojen kokoelmatietokannat on tarkoitus yhdistää silloin. Aikaisintaan vuonna 2012 toteutettavassa vaiheessa II tavoitteena on yhteinen kaikkien alojen kirjasto, jossa mukana olisivat myös ammattikorkeakoulukirjastojen muut Vaasan yksiköt.

Oppimiskeskus aloitti asteittaisen yhteistyön vaasalaisten ammattikorkeakoulujen kanssa tamikuussa 2005 niin, että Oppimiskeskuksen opetuksen tukipalveluihin ja verkkopedagogiseen koulutukseen tarjotaan paikkoja ammattikorkeakoulujen henkilökunnalle. Oppimiskeskustoinnissa tavoitteena on vakinaistaa kaikki palvelut myös ammattikorkeakouluille.

Yhteisen Tritonian suunnittelua johtaa Vaasan korkeakoulukonsortion Tritonia 2 -työryhmä. Tämän alla toimii eri alatyöryhmiä, muun muassa informaatiolukutaitoryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella yhteisiä käyttäjäkoulutuksen malleja. Helmikuussa 2009 aloittaneessa informaatiolukutaitoryhmässä on jäseniä Tritoniasta, VAMK:sta, Novialta ja Vaasan kaupunginkirjasto-maakuntakirjastosta.

Yhteisen Tritonian tulevaisuuden haasteisiin kuuluu siis informaatiolukutaidon opetuksen järjestäminen viiden korkeakoulun opiskelijoille, henkilökunnalle ja muille asiakkaille. Opiskelijamäärät asettavat vaatimuksia tehokkaan ja toimivan opetusjärjestelmän kehittämiseksi, mutta onneksi lähtökohta ja päämäärä ovat yhteiset: informaatiolukutaidossa puhutaan paljolti samaa kieltä yli organisaatio- ja kielirajojen.

Lopuksi

Tässä katsauksessa on kuvattu ajankohtaista IL-opetuksen suunnittelun tilannetta yhdistyvisissä korkeakouluissa. Vaikka toimintamallit ovat osin erilaisia ja niitä säätelevät erilaiset paikalliset reunaehdot, on kaikilla yhteisenä toimintamallina näkemys siitä, että tulevaisuus luodaan yhteistyössä kirjastojen informaatikoiden, johdon ja erityisesti kehysorganisaation edustajien kanssa.

Lisätietoa/Lähteet

Ammattikorkeakoulu yhteistyö: Yhteinen Tritonia. <http://www.tritonia.fi/fi/etusivu/amk-yhteistyö.php>

Ammattikorkeakoulu yhteistyö: Tausta. http://www.tritonia.fi/fi/etusivu/amk-yhteistyö_taista.php

Itä-Suomen yliopisto 2010. <http://www.uef.fi/>

Korkeakoulukirjastojen rakenteellisen kehittämisen hanke. 2008 <http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/rake.html>

Suositus yliopistoille informaatiolukutaidon oppiaineen sisällyttämiseksi uusiin tutkintorakenteisiin. 2004. <http://www.helsinki.fi/infolukutaito/pdf/raportit/Suositusteksti.pdf>.

Turun korkeakoulujen kirjasto- ja tietopalveluiden kehittäminen. 2008. OPM. Opetusministeriön työryhmämuitioita ja selvityksiä 2008:7

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2008/liitteet/tr07.pdf?lang=fi>

Tietoa kirjoittajista:

Anne Lehto, tietopalveluosaston johtaja,

Tampereen yliopiston kirjasto

anne.m.lehto@uta.fi

Pirkko Fagervik, palvelupäällikkö,

Turun yliopiston kirjasto

pirkko.fagervik@utu.fi

Christina Flemming, toimistopäällikkö, Tritonia

christina.flemming@tritonia.fi

Kirsi Luukkanen, informaattikko, IL-verkoston koordinaattori

Helsingin yliopisto, Humanistisen tiedekunnan kirjasto

kirsi.luukkanen@helsinki.fi

Eija Nevalainen, informaattikko, Helsingin

yliopisto, Opiskelijakirjasto

eija.nevalainen@helsinki.fi

Maarit Putous, suunnittelija, Kuopion

yliopiston kirjasto

maarit.putous@uku.fi

Katri Rintamäki, informaattikko, Tritonia

katri.rintamaki@tritonia.fi

Helena Silvennoinen-Kuikka, palvelupäällikkö,

Joensuun yliopiston kirjasto

helena.silvennoinen-kuikka@joensuu.fi